

มาตรการทางกฎหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพในคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

LEGAL MEASURES FOR THE ENHANCEMENT
OF CRIMINAL CASES OF POLITICAL POSITIONS

ณัฐดนัย สุภัทรากุล

Nutdanai Supatrakul

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

Email: nsupat2017@gmail.com

Received: 2019-04-15

Revised: 2019-04-29

Accepted: 2019-07-12

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) หลักการและระบบดำเนินคดีอาญา แนวคิด วัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์ของการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งของ ประเทศไทยและต่างประเทศ 2) วิเคราะห์รูปแบบความเหมาะสมของการบริหารจัดการคดีมาใช้ ในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และ 3) มาตรการทางกฎหมายคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองที่เหมาะสมกับประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก โดยผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญกับกระบวนการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ด้านคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจำนวนสี่คน ประกอบกับการสนทนากลุ่ม กับ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายความ นักวิชาการ เจ้าพนักงานที่ปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมในองค์กร อิสระ และประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ปริมณฑล ที่ผู้วิจัยเจาะจงเลือก มาจากพนักงานอัยการหรือผู้พิพากษา ทนายความหรือ ที่ปรึกษากฎหมายทางการเมือง นักวิชาการด้านกฎหมาย และประชาชนทั่วไป กลุ่มละสองคน รวมสี่กลุ่มเป็นแปดคน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้พิพากษาขาดความเชี่ยวชาญและตระหนักถึงหลักการค้นหา ความจริงในระบบไต่สวน จึงกำหนดให้ศาลฎีกาจัดอบรมภาคทฤษฎีและรวมถึงการฝึกภาคปฏิบัติ ให้กับผู้พิพากษาในศาลฎีกาโดยเฉพาะผู้พิพากษาที่จะทำหน้าที่เป็นองค์คณะในศาลฎีกาแผนกคดี

อาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 2) การให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีเองหรือจะจ้างทนายความเอกชนมาว่าความต่างรัฐ ถือได้ว่าเป็นการละเมิดต่อแนวคิดในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและขัดกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยดุลยพินิจของพนักงานอัยการอันทรงไว้ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหลักในชั้นการสอบสวนฟ้องร้องเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติให้อัยการสูงสุดมีอำนาจยื่นฟ้องคดีเพียงองค์กรเดียว 3) การให้สิทธิอุทธรณ์คำพิพากษา โดยคดีควรเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาตั้งแต่ศาลอุทธรณ์ และเมื่อคู่ความฝ่ายใดไม่พอใจในคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ก็สามารถอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ 4) กำหนดให้มีพนักงานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งแต่งตั้งมาจากนิติกรในศาลฎีกาที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพนักงานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อช่วยเหลือผู้พิพากษาในการพิจารณาคดีและรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนช่วยเรียบเรียงคำพิพากษาเพื่อให้ระบบการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การอุทธรณ์ คดีอาญา

ABSTRACT

This research has objectives to study: 1) Principles concerning and system of criminal proceedings, ideas, purposes, and the criteria on criminal proceedings of persons holding political positions in Thailand and foreign countries, 2) Analysis of patterns and suitability of an adoption of case management system in criminal cases concerning persons holding political positions, and 3) Appropriate legal measures dealing with criminal cases concerning persons holding political positions for Thailand. This includes qualitative research by in-depth interview of with four persons who have involvement and expertise in the criminal justice system concerning persons holding political positions, focus group with judges, public prosecutors, lawyers, academics, officials working in justice system of independent entity, and general public in Bangkok and its surrounding provinces. These eight professionals were chosen two persons from each group of public prosecutors or judges, lawyers or legal counsel on politics, legal academics, and the general public.

According to the research's result, it was found that first of all, judges still lacks an awareness on fact-finding principles in the inquisitorial system, as well as an expertise in such trial system. To solve this problem, it is recommended that the Supreme Court shall conduct both theoretical and practical training for judges in the Supreme Court, particularly

those acting as a quorum in the Supreme Court's Criminal Division for Holders of Political Positions. Secondly, allowing the National Anti-Corruption Commission to institute prosecution itself or hire private lawyers to institute prosecution on behalf of the state must be deemed as an infringement of idea of state prosecution. Also, this is contrary to the opportunity principle which requires public prosecutors to play a major role at the stage of prosecution. Therefore, it is suggested that the law should be amended so that the Attorney General should have the sole power to institute prosecution in these cases. Thirdly, the right to appeal the judgment should be granted. The proceedings of these cases should be initiated in the Appeal Court. Whenever, any party is not satisfied with the Appeal Court's judgment, they are entitled to appeal such judgment to the Supreme Court's Criminal Division for Holders of Political Positions. Fourthly, there shall be officials in the Criminal Division for Persons Holding Political Positions. These officials should be appointed from legal officers working in the Supreme Court with training on the Course on Officials of Criminal Division for Persons Holding Political Positions. Their tasks should be to assist judges in trials and in an aspect of admissibility of evidence, as well as to write up the judgment. This is to ensure the most efficient trials in criminal cases concerning persons holding political

Keywords: Persons holding political positions, appeal, criminal case

บทนำ

เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงเพิ่มมากขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 234 จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำหน้าที่และมีอำนาจในการไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เพื่อพิจารณาส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาหรือ

ร้องขอให้ทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี โดยทำหน้าที่แทนพนักงานสอบสวนในระบบสอบสวนเดิม และเพื่อให้การดำเนินคดีต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในชั้นศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเที่ยงธรรมมากกว่าเดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา จึงกำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นในศาลฎีกาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว (Wankovit, 2014)

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 195

ยังกำหนดให้คงไว้ซึ่งแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา หรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา โดยได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคน มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560

ในขณะที่สถิติคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2544 - 2560 จากสำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา จะพบว่า ในปี พ.ศ. 2551 มีเพียง 21 คดี และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็น 96 คดีในปี พ.ศ. 2558 กระทั่งปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 307 คดี (Office of the Supreme Court, 2018) แต่จำนวนผู้พิพากษาในคดีอาญานักการเมืองกลับมิได้เพิ่มขึ้นและมีจำนวนจำกัด ยิ่งคดีนักการเมืองที่มีความสลับซับซ้อนและมีผลกระทบต่อประเทศในวงกว้าง การวินิจฉัยคดีของศาลจำเป็นต้องบริหารจัดการ มีกระบวนการสืบสวนสอบสวนอย่างรอบคอบ ก็ยังต้องใช้เวลานานในการพิจารณาดำเนินคดีอาทิ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้อ่านคำพิพากษาในคดีจำนำข้าว เมื่อวันที่ 19 มี.ค. 2558 ให้จำคุกจำเลย น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี เป็นเวลา 5 ปี โดยไม่รอลงอาญา คดีนี้ศาลรับฟ้องเป็นคดีที่ อม.22/2558 หลังพนักงานอัยการสูงสุดยื่นฟ้อง น.ส.ยิ่งลักษณ์ในความผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และความผิดต่อตำแหน่ง

หน้าที่ตามกฎหมาย ป.ป.ช. กรณีปล่อยปละละเลยให้เกิดการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว ในคำฟ้องนี้ พนักงานอัยการไม่ได้ระบุมูลค่าความเสียหาย แต่คณะกรรมการสอบความเสียหายของกระทรวงการคลังประเมินว่า สร้างความเสียหายแก่รัฐ 5.1 แสนล้านบาท ซึ่งในช่วง 28 เดือนที่ผ่านมา จำเลยต้องไปศาลจำนวน 26 นัด เนื่องจากศาลกำหนดให้เข้าร่วมกระบวนการไต่สวนพยานทุกนัดตั้งแต่วันแรกถึงวันสุดท้าย ไม่เช่นนั้นจะถูกสั่งถอนประกัน - ปรับเงินประกัน 30 ล้านบาทและออกหมายจับ (Thairath Online News Agency, 2017) จึงเห็นได้ว่า การพิจารณาคดีที่ยืดเยื้อนั้นส่งผลให้จำเลยนั้นต้องเสียทั้งเวลา และการดำรงชีวิตตามปกติ ดังสุภาษิตกฎหมายที่ว่า ความยุติธรรมที่ล่าช้า ก็คือความไม่ยุติธรรม

ดังนั้น หากรัฐมีมาตรการที่จะทำให้คดีเสร็จสิ้นอย่างรวดเร็ว ก็ย่อมจะทำให้คดีอาญานักการเมืองมีการพิจารณาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณมากขึ้น เช่น การนำหลักการดำเนินคดีอาญาโดยการค้นหาความจริงในระบบไต่สวนอย่างสมบูรณ์มาใช้ในวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือการกำหนดให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ไปยังที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นศาลที่มีสถานะเดียวกันกับศาลที่เคยพิจารณาพิพากษาคดีนั้นมาก่อน คือ ศาลฎีกาด้วยกัน อันขัดต่อหลักการทบทวนคำพิพากษาที่จะต้องได้รับการพิจารณาทบทวนในศาลที่สูงขึ้น และขัดต่อหลักการเรื่องการพิจารณาคดีโดยศาลสองชั้นขึ้นไปซึ่งได้รับการรับรองและบัญญัติไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ อีกทั้งการที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจ

ในการฟ้องคดีอาชกรกระทำโดยอัยการสูงสุดหรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังคงมีปัญหว่าขัดต่อหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่พนักงานอัยการแต่องค์กรเดียวเท่านั้นที่คงไว้ซึ่งอำนาจการฟ้องร้องคดี และประการสุดท้าย การกำหนดเพิ่มบทบัญญัติให้พนักงานคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยคัดเลือกจากนิติกรของศาลฎีกา โดยจัดอบรมพิเศษเฉพาะเช่นเดียวกับหลักสูตรพนักงานคดีปกครองของศาลปกครอง หรือพนักงานคดีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อช่วยเหลือผู้พิพากษาศาลฎีกาและองค์กรคณะในการพิจารณาสำนวนคดียอมเป็นแนวทางแก้ไขคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อีกทางหนึ่ง ทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในกระบวนการยุติธรรมอันก่อให้เกิดให้ระบบกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกิดประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการดำเนินคดีอาญาและระบบดำเนินคดีอาญา
2. เพื่อศึกษาแนวคิด วัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์ของการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบความเหมาะสมของการบริหารจัดการคดีมาใช้ในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
4. เพื่อเสนอมาตรการทางกฎหมายคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เหมาะสมกับประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงหลักการดำเนินคดีอาญาและระบบดำเนินคดีอาญา
2. ทำให้ทราบแนวคิด วัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์ของการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงรูปแบบความเหมาะสมของการบริหารจัดการคดีมาใช้ในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
4. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เหมาะสมกับประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ในงานวิจัยฉบับนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาเอาไว้ที่ หลักการดำเนินคดีอาญาและระบบการดำเนินคดีอาญา แนวคิดและวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การฟ้องร้องดำเนินคดีของอัยการสูงสุด สิทธิการอุทธรณ์คำพิพากษา และการกำหนดมาตรการช่วยเหลือผู้พิพากษาศาลฎีกาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ประกอบกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายความ นักวิชาการเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมในองค์กรอิสระ และประชาชนทั่วไปที่มีความคิดเห็นอย่างไร เพื่อจกนำมาวิเคราะห์และเสนอรูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในประเทศไทย

สมมติฐาน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ดำเนินการมาเป็นเวลานาน แต่ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลฎีกา กลับมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนี้จึงมีความจำเป็นอยู่เองที่กระบวนการยุติธรรมต้องหามาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาทิ การนำหลักการค้นหาความจริงในระบบไต่สวนที่สมบูรณ์มาใช้ในการพิจารณาคดี การกำหนดให้อัยการสูงสุดเพียงองค์กรเดียวในการมีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีตามหลักการ

ดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ การให้คู่ความมีสิทธิได้รับการทบทวนคำพิพากษาจากศาลที่สูงขึ้น และการกำหนดเพิ่มบทบัญญัติให้มีพนักงานคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อทำให้การบริหารจัดการคดีอาญานักการเมืองเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” มีกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิจัยเอกสาร (Document research) เพื่อเป็นการทบทวนวรรณกรรม หลักการ แนวคิด ทฤษฎีกฎหมาย เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคดีอาญานักการเมือง โดยในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาค้นคว้าทั้งในเอกสารที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และทุติยภูมิ (Secondary data) ทั้งในและต่างประเทศ อาทิ ไม่ว่าจะเป็นผลงานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ วารสาร รายงานการศึกษา ข้อมูล สถิติ วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาของศาล ความเห็นของนักวิชาการ เอกสารอื่น ๆ จากแหล่งต่าง ๆ เช่น หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ห้องสมุดสถาบันพระปกเกล้า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ และค้นคว้าจากสื่อออนไลน์ (Internet)

นอกจากนี้มีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญกับกระบวนการดำเนินกระบวนการยุติธรรมด้านคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจำนวนสี่คน เพื่อทราบถึงปัญหาและการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญานักการเมืองและหลักการดำเนินคดีอาญานักการเมืองและมีการสนทนากลุ่ม (Focus group) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่บริเวณที่ผู้วิจัยเจาะจงเลือกมาจากพนักงานอัยการหรือผู้พิพากษา ทนายความหรือ ที่ปรึกษากฎหมายทางด้านการเมือง นักวิชาการด้านกฎหมาย และประชาชนทั่วไป กลุ่มละสองคน

รวมสี่กลุ่มเป็นแปดคน เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในคดีอาญานักการเมืองที่มีความเหมาะสมสำหรับประเทศไทย อาทิ ในประเด็นความเหมาะสมถึงหลักการดำเนินคดีอาญาในระบบไต่สวน การฟ้องร้องดำเนินคดีของอัยการสูงสุด การอุทธรณ์ในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการกำหนดมาตรการช่วยเหลือผู้พิพากษาศาลฎีกาในการพิจารณาพิพากษาคดี

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอดีต เป็นไปด้วยความยากยิ่ง เพราะโดยทั่วไปแล้วในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะแบ่งกระบวนการสอบสวนฟ้องร้อง และกระบวนการพิจารณาพิพากษา แต่ในขั้นของการสอบสวนฟ้องร้องซึ่งเป็นต้นธารในกระบวนการดำเนินคดีนั้นกลับเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการสอบสวนเพียงฝ่ายเดียว จริงอยู่แม้คดีเมื่อทำการสอบแล้วเสร็จจะต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการในการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาล แต่พนักงานอัยการหากเห็นว่าสำนวนของพนักงานสอบสวนไม่สมบูรณ์ก็มีอำนาจเพียงสั่งให้พนักงานสอบสวนสอบเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ยังสงสัยหรือพยานหลักฐานยังไม่หนักแน่นเพียงพอจะทำให้ศาลเชื่อว่านักการเมืองผู้นั้นกระทำผิดจริงตามข้อกล่าวหาซึ่งพนักงานสอบสวนเองก็อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของ

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติซึ่งถูกนายกรัฐมนตรี
อันเป็นข้าราชการฝ่ายการเมืองควบคุมดูแล
อย่างใกล้ชิด

ดังนั้นหากมีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้น
ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ในกรณีต่าง ๆ
นักการเมืองก็มักจะไหวตัวทันและมีการใช้อำนาจ
เข้าไปแทรกแซงการทำหน้าที่ของพนักงาน
สอบสวน ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนของการสืบเสาะ
แสวงหาพยานหลักฐานทั้งพยานเอกสาร
พยานบุคคล และพยานวัตถุ มีหลายกรณีที่มีการ
ข่มขู่พยานไม่ให้มาให้การในชั้นสอบสวนหรือ
การพิจารณาของศาล การใช้อำนาจของฝ่าย
การเมืองในการแต่งตั้งโยกย้ายพนักงานสอบสวน
ที่ทำหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับ
นักการเมือง ทำให้การดำเนินคดีอาญานักการเมือง
ในอดีตไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้
อย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานสอบสวนขาดความ
กล้าหาญในการดำเนินคดีเนื่องจากเกรงทั้งตัวเอง
ครอบครัวตลอดจนเครือข่ายใกล้ชิด จะได้รับ
อันตรายแก่ชีวิตและร่างกาย อีกทั้งองค์กรอัยการ
ก็เพิ่งจะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เมื่อปี
พุทธศักราช 2550 เป็นต้นมา กระทั่งมีการบัญญัติ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธี
พิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542
จวบจนมีการยกเลิกและให้มี
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธี
พิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมืองพุทธศักราช 2560 มาใช้บังคับแทนก็ยัง
คงมีประเด็นปัญหาอันสืบเนื่องมาจากการดำเนิน
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
อันทำให้การดำเนินคดีไม่อาจเกิดประสิทธิภาพ
สูงสุดได้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลของการวิจัยในครั้งนี้
เป็นการนำผลการวิจัยที่ค้นพบทั้งปัญหาข้อเท็จจริง
และปัญหาข้อกฎหมายของรูปแบบการดำเนิน
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ปัญหาในการนำระบบไต่สวนมาใช้
ในวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

แนวคิดของการมีหลักการดำเนินคดี
อาญาในระบบไต่สวนของกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
มีมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542
กระทั่งมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 และให้มีพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพุทธศักราช
2560 มาใช้บังคับแทน ระบบไต่สวนก็ยังคงถูก
บัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับใหม่ โดยกำหนดให้
ศาลพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวน อย่างไรก็ตาม
ในทางปฏิบัติ ศาลยังคงทำตัววางเฉย (passive)
ไม่กระตือรือร้น (active) มีความเคร่งครัดในวิธี
พิจารณาความเฉกเช่นเดียวกับการดำเนินคดี
อาญาในศาลยุติธรรมโดยทั่วไป เช่น ระบบการ
ถามค้าน ถามติง สาเหตุที่ศาลฎีกาไม่อาจใช้
ความกระตือรือร้นได้มาก ก็เนื่องมาจาก พยาน
หลักฐานของคู่ความที่นำเสนอขึ้นสู่ศาลในการ
ดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
มีมากมายมหาศาลประกอบกับมีความสลับ
ซับซ้อน เอกสารที่ส่งมาให้ศาลนั้นเริ่มตั้งแต่

การตั้งรูปเรื่องโดยมีการตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ กว่าที่จะถึงกระบวนการสอบสวนกันจริง ๆ ซึ่งจำนวนเอกสารในตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ นั้น ก็มีมากกว่า 30 แผ่น (ChinaNavin, 2018) ในขณะที่คดีทุจริตโครงการออกสลากพิเศษ แบบเลขท้าย 3 ตัว 2 ตัว ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยจำเลยถูกยื่นฟ้องในฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พุทธศักราช 2502 และความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา แต่คู่ความในคดีซึ่งเป็นโจทก์ ไม่ได้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการดำเนินคดีอาญากับนักการเมือง พุทธศักราช 2542 แต่เป็นคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (ค.ต.ส.) ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้น อันเกิดจากการยึดอำนาจสมัย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน เมื่อปี พุทธศักราช 2551 เป็นคดีหมายเลขดำที่ อม. 1/2551 และคดีหมายเลขแดงที่ อม. 1/2552 พยานหลักฐานทั้งหมดประมาณ 700 กว่าแฟ้มจำนวนทั้งหมดบรรทุกรถสิบแปดล้อ ยังไม่ถึงขั้นตอนสอบข้อเท็จจริง (Kwankua, 2018) เมื่อเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานมีจำนวนมากมายมหาศาลประกอบกับผู้พิพากษาซึ่งจะทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีได้ต้องเป็นผู้พิพากษาระดับศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งมีความแก่ชราและมีโรคประจำตัวต่าง ๆ ทำให้ประสิทธิภาพในการรับฟังพยานหลักฐานมีจำกัด

จะเห็นได้ว่า ด้วยเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ความกระตือรือร้นในระบบไต่สวนคดีที่สมบูรณ์ของคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง

การเมืองจึงเกิดขึ้นได้ยาก แม้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พุทธศักราช 2560 และกฎหมายประกอบที่เกี่ยวข้อง จะกำหนดรายละเอียดและวิธีการในการรับฟังพยานหลักฐานที่ไม่เคร่งครัด หรือแม้กระทั่งอาจมีการดำเนินกระบวนการที่ผิดพลาดบางประการก็ตาม ศาลก็สามารถชกพยานเองได้ตามสมควร จริงอยู่ แม้กฎหมายจะกำหนดให้ศาลชกพยานเอง แต่ในทางปฏิบัติศาลมีลักษณะการค้นหาความจริงมุ่งเน้นไปในทางหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่จะเอาตัวผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือจำเลยมาลงโทษแทนที่จะมุ่งค้นหาความจริงแห่งคดีไม่ว่าความจริงหรือพยานหลักฐานนั้นจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่จำเลยหรือไม่ก็ตาม

นอกจากนี้การที่กฎหมายกำหนดให้นำจำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ ทำให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนและผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่างเพิกเฉย (passive) ไม่กระตือรือร้นที่จะค้นหาความจริงโดยการชกถามให้สิ้นกระแสความ โดยทางปฏิบัติผู้พิพากษาจะถามพอเป็นพิธีและจะให้พยานตอบรับรองว่าได้ให้การเป็นไปอย่างถูกต้องแล้วในเอกสารที่เคยให้ไว้กับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยมิได้ชกถามพยานเพิ่มเติมในประเด็นที่อาจมีความเคลือบแคลงสงสัยในพฤติกรรมและการตอบคำถาม (Viewitseevee, 2001) แม้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พุทธศักราช 2560 มาตรา 6 ให้อำนาจศาลในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงโดยรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้ แม้กระทั่งว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่ความในการโต้แย้งคัดค้านพยานหลักฐานนั้นแล้ว เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น แต่การพิจารณาคดีที่ผ่านมาผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีต่างคิดว่า การดำเนินคดีเป็นเรื่องระหว่างคู่ความที่ต้องต่อสู้กันอย่างเสมอภาคด้วยพยานหลักฐาน และการพิจารณาพิพากษาของศาลจะชี้ให้นักพยานหลักฐานว่าของฝ่ายใดมีความน่าเชื่อถือกว่า โดยหากมีความเคลือบแคลงสงสัยตามสมควรศาลก็สามารถยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยได้ ซึ่งหากเป็นการดำเนินคดีในระบบไต่สวนแล้ว ศาลไม่เพียงที่จะพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุมีความสงสัยตามสมควร เพราะศาลนั้นมีเครื่องมือในการพิสูจน์ให้คลายความสงสัยได้อยู่แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ศาลมีอำนาจหน้าที่เป็นเพียงกรรมการห้ามมวบบนเวที แต่เจตนารมณ์กฎหมายต้องการที่จะให้ศาลนั้นเป็นผู้กำหนดบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือการไต่สวนค้นหาข้อความจริงในทุกด้านอย่างรอบคอบอันเป็นไปตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยคู่ความทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ในการให้ความร่วมมือต่อศาลในการค้นหาความจริง ไม่มีการยกฟ้องด้วยเหตุเทคนิคทางกระบวนการพิจารณาคดีดังเช่นคดีทั่วไป

ในขณะที่ประเทศที่มีการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่างก็ใช้ระบบไต่สวน อาทิ ประเทศประเทศฝรั่งเศส (lammayura and others, 2013) นอกจากนี้หลักการที่ศาลจะต้องกระตือรือร้นในการค้นหาความจริงในเนื้อหาแห่งคดีแล้ว ในประเทศฝรั่งเศสยังมีการเคารพต่อหลักการต่อสู้โต้แย้งของคู่ความด้วย มิใช่ว่าเมื่อเป็นระบบไต่สวนซึ่งผู้พิพากษาเป็นคนคอยควบคุมกติกาค้นหาความจริงทุกประการแล้วจะสามารถถลิตรอนสิทธิในหลักการต่อสู้โต้แย้งหาได้ไม่ เพราะหลักการดังกล่าวเป็นหลักการพื้นฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความและนำไปใช้ในทุกระดับชั้นตอนในกระบวนการพิจารณาด้วย โดยศาลต้องแจ้งให้คู่ความทราบล่วงหน้าว่าจะแสวงหาข้อเท็จจริงใดและเมื่อดำเนินมาตรการนั้นแล้วได้ผลประการใดก็ต้องแจ้งให้คู่ความได้ทราบเพื่อเปิดโอกาสให้คู่ความโต้แย้งหรือโต้แย้งได้ อาทิ การเรียกหรือนำสืบพยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ

2. อำนาจในการฟ้องคดีของอัยการสูงสุดและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พุทธศักราช 2560 มาตรา 23 ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของอัยการสูงสุดและคณะกรรมการป.ป.ช. ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริตกำหนด ในขณะที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พุทธศักราช 2542 มาตรา 23 (1) ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 275 วรรคหก และมาตรา 272 วรรคสี่ กำหนดให้องค์กรอัยการซึ่งได้แก่อัยการสูงสุดเป็นหลักในการมีหน้าที่ฟ้องร้องคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพียงผู้เดียวโดยต้องยื่นฟ้องภายในเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง อย่างไรก็ตามก็มีข้อยกเว้นหากอัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนคดีมีความไม่สมบูรณ์ด้วยประการใด ก็ต้องแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบและต้องตั้งคณะทำงานโดยมาจากตัวแทนของทั้งสององค์กรอย่างละเท่า ๆ กันในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์เพื่ออัยการสูงสุดจะได้ดำเนินการฟ้องร้องในขั้นตอนต่อไป เว้นแต่หากหาข้อยุติไม่ได้ภายในสิบสี่วันนับแต่ตั้งคณะทำงาน คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถฟ้องร้องคดีได้เองหรือแต่งตั้งทนายความฟ้องคดีแทนก็ได้ ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 275 วรรคหก และมาตรา 275 วรรคห้า ดังนี้จึงเกิดประเด็นปัญหาว่า บทบัญญัติที่ให้องค์กร ป.ป.ช. ฟ้องร้องคดีได้เองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พุทธศักราช 2560 นี้ ถือว่าขัดกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ที่พนักงานอัยการทรงไว้ซึ่งอำนาจกึ่งตุลาการในการสั่งคดีเพื่อฟ้องร้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาอย่างไรหรือไม่

ในอดีตถึงปัจจุบัน ประเทศไทยและประเทศในสหภาพยุโรปซึ่งไทยได้นำหลักการ

ดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและหลักการค้นหาความจริงในระบบไต่สวนของประเทศเหล่านั้น มาปรับใช้ ได้แก่ ประเทศเยอรมัน และประเทศฝรั่งเศส โดยเฉพาะในประเทศฝรั่งเศสในอดีตถือว่าการเป็นผู้แทนพระมหากษัตริย์ทรงอำนาจแต่ผู้เดียวในการดำเนินคดีอาญาในฐานะตัวแทนของรัฐเพื่อการป้องกันสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง โดยมีพนักงานสอบสวนและผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ทำหน้าที่คล้ายการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเป็นเพียงผู้ช่วยพนักงานอัยการในการรวบรวมและแสวงหาพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลย โดยทั้งพนักงานอัยการในฝรั่งเศสและเยอรมันต่างมีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามดุลยพินิจที่มีใช้เพียงหลักการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายคือไม่มีความจำเป็นต้องมีการฟ้องร้องดำเนินคดีทุกคดี หากแม้คดีที่พนักงานสอบสวนแสวงหาพยานหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งมูลว่าผู้ต้องหากระทำผิดจริง แต่พนักงานอัยการก็ทรงอำนาจตามลักษณะขององค์กรที่ใช้อำนาจกึ่งตุลาการในการพิจารณาสั่งไม่ฟ้องคดีนั้นได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์สาธารณะ และทั้งสองประเทศต่างบัญญัติกฎหมายในทำนองที่การสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน โดยถือว่าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ช่วยพนักงานอัยการในการดำเนินคดีและให้ความยุติธรรมควบคู่กันไป ซึ่งหากมองในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็มีพัฒนาการยอมรับและเคารพหลักการดังกล่าวเรื่อย ๆ แม้ในอดีตจะทำให้เห็นภาพไปว่าการสอบสวนและการฟ้องร้องมีการแยกกระบวนการกัน ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

โดยตามวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 140- 142 อาจมองได้ในลักษณะเช่นนั้นเพราะอัยการไม่มีอำนาจเข้าไปสอบสวนได้เลย มีเพียงอำนาจในการตรวจสำนวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาแล้วพบว่า อาจมีความไม่สมบูรณ์ของการสอบสวนอยู่พอที่จะสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดี โดยหากเห็นว่าไม่สมบูรณ์ก็มีอำนาจเพียงสั่งให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินการสอบในประเด็นที่พนักงานอัยการเห็นว่ายังมีข้อสงสัยหรือไม่ครบถ้วนกระบวนการความ แต่นับแต่ปัจจุบันตั้งแต่มีการแก้ไขให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกันสอบสวนในคดีที่มีความสลับซับซ้อนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เข้าร่วมการสอบปากคำหรือสอบสวนในคดีที่ผู้ต้องหา นั้นเป็นเด็กซึ่งอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่เด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 ประกอบ มาตรา 133 ทวิ หรือการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กก็แล้วแต่ต้องมีพนักงานอัยการเข้าร่วมกันสอบสวนทั้งสิ้นตามมาตรา 133 ทวิ หรือกรณีที่พนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นคณะสอบสวนคดีพิเศษตาม พระราชบัญญัติ การสอบสวนคดีพิเศษ พุทธศักราช 2547 หรือ แม้กระทั่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2562 ก็มีการบัญญัติให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนในคดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุก ตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น คดีที่ผู้มีส่วนได้เสียในคดีร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวน คดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ หรือ คดีอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งเห็นได้ว่าแม้ร่างกฎหมายดังกล่าว

จะกำหนดคดีเข้าร่วมการสอบสวนในคดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป แต่ในอนุมาตราอื่นๆ นั้นก็ไม่ตัดอำนาจการเข้าร่วมการสอบสวนแม้จะเป็นกรณีหากเป็นคดีที่มีอัตราโทษอาญาอื่นใดที่ไม่ใช่คดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปี และทำที่สุดพนักงานอัยการจะทรงไว้ซึ่งอำนาจการฟ้องร้องคดีอย่างเด็ดขาดแต่เพียงองค์กรเดียว โดยพนักงานสอบสวนเป็นผู้ช่วยพนักงานอัยการในการสอบสวนนั่นเอง จึงเห็นได้ว่า รัฐเคารฟไว้ซึ่งอำนาจของพนักงานอัยการในการเป็นผู้นำหรือทรงไว้ซึ่งอำนาจในการสอบสวนฟ้องร้องของไทยให้เกิดหลักการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันเฉกเช่นนานาอารายประเทศที่เห็นว่ากระบวนการดังกล่าวไม่ควรแยกออกจากกันอันอาจทำให้ขั้นตอนอันเป็นต้นธารในกระบวนการยุติธรรมขาดความสมบูรณ์อันนำมาซึ่งความเสียหายแก่ผู้เสียหายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ

ดังนั้น คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นก็ถือว่าเป็นคดีอาญาประเภทหนึ่งที่มีอำนาจการสอบสวนหรือไต่สวนนั้นแทนที่จะเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนแต่กลายเป็นอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้นก็เฉกเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐ และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยื่นบัญชี พุทธศักราช 2561 ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราช

บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 อาทิ ข้อ 29 อำนาจในการดำเนินการ ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง ข้อ 33 อำนาจการพิจารณาผลการ ตรวจสอบของอนุกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละคดีว่าบัญชีและการรายงานบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินมีความผิดปกติหรือไม่ อีกทั้งในหมวด 3 ที่ว่าด้วยเรื่องอำนาจการแจ้งข้อกล่าวหา การชี้แจง แก่ข้อกล่าวหา และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับ การยื่นบัญชีของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่น ข้อ 36 กรณีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุน ข้อกล่าวหาว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สิน และ หนี้สินผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วย ข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควร แจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่า มีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ โดยพิเคราะห์ซึ่งนำพยานหลักฐานว่าผู้ถูก กล่าวหาได้กระทำการอันเป็นมูลความผิดตาม ข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร เพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนคดีดำเนินการตามพระราช บัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง พ.ศ. 2560 ในการลงมติชี้มูลความผิด ให้เข้าสู่กระบวนการฟ้องร้องคดีต่อศาลต่อไป

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 กำหนดให้ ผู้มีสิทธิฟ้องคดีให้รวมถึงคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่เป็นเพียงสถานะพนักงาน สอบสวนประเภทหนึ่ง แทนที่จะเป็นอำนาจของ พนักงานอัยการซึ่งเป็นองค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่มีอำนาจในการสอบสวนฟ้องร้องในคดีอาญา โดยตรงแต่เพียงองค์กรเดียว แต่กฎหมายกลับ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องคดีได้ด้วย โดยไม่จำเป็น ถือได้ว่าเป็นการละเมิดต่อแนวคิด ในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งเป็นผู้รักษา ความสงบเรียบร้อยที่ให้อำนาจพนักงานอัยการ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และขัดกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยดุลยพินิจ ของพนักงานอัยการเนื่องจากหากอัยการสูงสุด ไม่เห็นฟ้องด้วยกรณีเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่ สมบูรณ์ซึ่งต้องตั้งคณะทำงาน โดยคณะทำงาน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพยานหลักฐานที่ไม่ สมบูรณ์ และรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อไป เว้นแต่ หากไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีได้ก็ไม่ตัด อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติที่จะดำเนินการฟ้องร้องดำเนิน คดีเองหรือจะจ้างทนายความเอกชนมาว่าความ ต่างรัฐก็ได้

3. สิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้ง คัดค้านคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ในอดีต ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 278 วรรคสองบัญญัติว่า คำพิพากษาของศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถือเป็นที่สุด เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา 276 วรรคสาม คือมีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งอาจทำให้ ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ โดยที่

ผ่านมายังไม่เคยมีกรณีใดที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่าผู้ยื่นคำร้องมีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ทำให้เกิดข้อเคลือบแคลงขึ้นว่าการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เช่นนี้ เท่ากับว่าไม่เปิดโอกาสให้คู่ความได้ใช้สิทธิโต้แย้งคัดค้านตามหลักการสากล

ต่อมา เพื่อเป็นการเคารพสิทธิหลักการโต้แย้งคัดค้านของคู่ความ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 68 จึงกำหนดให้คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา อย่างไรก็ตามแม้จะกำหนดให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ได้แต่การอุทธรณ์ดังกล่าวนั้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการสากลหรือไม่เพียงใด

สำหรับการอุทธรณ์คำพิพากษานั้นถือได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่งที่คู่ความที่ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลล่างนั้นได้มีโอกาสในการพิจารณาทบทวนโดยศาลที่เหนือกว่า เนื่องจากอาจมีการผิดพลาดในการซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานหรือการรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ของศาลล่างที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีน้อย การที่กฎหมายเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์ทำให้คำพิพากษานั้นมีความเป็นเอกภาพและทำให้หลักกฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่กระบวนการยุติธรรมไม่ว่าของไทยหรือสากลอาทิประเทศฝรั่งเศสต่างได้วางหลักการให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดี

ของศาลนั้น สามารถใช้สิทธิในฐานะที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่วนได้เสียกับคดีโดยตรงโดยการอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลล่าง (voie de reformation) ซึ่งหลักการโต้แย้งดังกล่าวมีปรากฏให้เห็นในทุก ๆ ระบบศาล ไม่ว่าจะเป็นศาลปกครอง ศาลทหาร ศาลชำนาญพิเศษต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบอำนาจของศาลยุติธรรมอาทิ ศาลแรงงานกลาง ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลอาญา ศาลแพ่ง ฯลฯ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าระบบกฎหมายของไทยนั้นมีการเคารพถึงหลักการศาลสองชั้นเสมอมา เพราะคุณภาพของการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นอันเป็นศาลเริ่มแรกสุดนั้น อาจเกิดปัญหาและไม่อาจจะมีกระบวนการเยียวยาได้ทันท่วงทีก่อนศาลมีคำพิพากษา

นอกจากนี้ หลักการเรื่องการพิจารณาคดีโดยศาลสองชั้นขึ้นไปนั้นได้รับการรับรองและบัญญัติไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศอย่างน้อยสองประการ คือ ในเรื่องการรับรองสิทธิในการโต้แย้งคำพิพากษาในคดีอาญาของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ในมาตรา 14 วรรคห้าไว้ว่า “บุคคลผู้ถูกพิพากษาว่ามีความผิดทางอาญามีสิทธิได้รับการตรวจสอบคำพิพากษาดังกล่าวได้อีกครั้งโดยศาลที่มีลำดับชั้นสูงกว่าทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในมาตรา 2 ของโปรโตคอลหมายเลข 7 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลใดที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดอาญาอย่างอ้อมมีสิทธิได้รับ

การตรวจสอบซึ่งคำพิพากษานั้นโดยศาลลำดับที่สูงกว่า การใช้สิทธิดังกล่าวตลอดจนมูลเหตุที่บุคคลสามารถใช้สิทธิดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด”

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบโครงสร้างของต่างประเทศและประเทศไทย พบว่าหลักการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีทั้งอดีตและในปัจจุบันของไทย องค์การตุลาการทั้งในระบบศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ต่างก็เคารพซึ่งหลักการพิจารณาคดีโดยศาลสองชั้นเสมอมา แต่ยกเว้นในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 278 วรรคสอง บัญญัติให้คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถือเป็นที่สุด เว้นแต่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ทำให้คู่ความที่แพ้คดีไม่สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ขอให้ศาลที่สูงกว่าทบทวนคำวินิจฉัยได้ อันเป็นการไม่เคารพหลักการคุ้มครองสิทธิของคู่ความที่สมควรได้รับการตรวจสอบคำพิพากษาในชั้นที่สูงกว่าชั้นเดิม และเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และต่างประเทศในระดับสากล จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พุทธศักราช 2560 ซึ่งมีผลบังคับใช้วันที่ 29 กันยายน 2560 ในมาตรา 60 บัญญัติให้สิทธิคู่ความสามารถอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวันนับแต่มีคำพิพากษา

จะเห็นได้ว่าการที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 กำหนดให้คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาที่มีใช้ศาลที่อยู่ในชั้นที่เหนือกว่านั้นจึงไม่ถือเป็นการอุทธรณ์อย่างแท้จริงที่เป็นหลักของการอุทธรณ์ของนานาอารยประเทศที่ต้องได้รับการทบทวนคำพิพากษาโดยศาลที่สูงกว่าศาลที่เคยมีคำพิพากษา

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อให้สิทธิโต้แย้งคัดค้านมีผลอย่างจริงจัง การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น คดีควรเริ่มต้นกระบวนการตั้งแต่ศาลอุทธรณ์ โดยมีองค์คณะที่ไม่จำเป็นต้องมีมากถึงเก้าคน เนื่องจากว่าเป็นศาลแรกของการพิจารณาคดี แต่ควรมีจำนวนห้าคน เนื่องจากเป็นคดีอาญาที่มีความสำคัญ ประกอบกับมีเอกสารพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากมายมหาศาล และคดีมีความเกี่ยวข้องกับคดีที่มีนักการเมืองไม่ว่าระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และเมื่อคู่ความฝ่ายใดไม่พอใจในคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ก็สามารถอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยมีผู้พิพากษาในศาลฎีกาเก้าคนเป็นองค์คณะ

4. มาตรการในการช่วยเหลือผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ในพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ในการพิจารณาของศาลแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีเลือกตั้งองค์คณะเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่นึ่งทำการพิจารณาแต่ละคดีนั้น จะมีผู้พิพากษาศาลฎีกาหนึ่งคนและมีผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งคัดเลือกมาจากศาลอุทธรณ์และศาลชั้นต้นมาประกอบไม่น้อยกว่าสองคน บางคดีสำคัญหรือมีเอกสารหรือประเด็นเงื่อนงำข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อน อาจขออัตรากำลังจากผู้พิพากษาทั้งในระดับศาลอุทธรณ์และศาลชั้นต้นหลายคน มาช่วยงานคดีรวมถึงนิติกรในศาลฎีกา เพื่อช่วยในการบันทึกคำพยาน และสนับสนุนในการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งถึงขั้นช่วยเหลือผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเขียนคำพิพากษา

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาถึงจำนวนคดีที่ค้างค้างอยู่เป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมทั่วประเทศที่มีจำนวนประมาณสามพันคน ย่อมเป็นสาเหตุประการสำคัญที่ทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความล่าช้าอันส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ดังคดีที่มักมีการกล่าวถึงบ่อยครั้งว่าความล่าช้า คือ ความไม่ยุติธรรม อีกสาเหตุประการสำคัญคือ ผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นไม่ว่าจะเป็น ศาลอาญาหรือศาลจังหวัด หากมีความรู้ความสามารถสูง มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ผู้พิพากษาในศาลฎีกา มักขอตัวผู้พิพากษาเหล่านั้นไปช่วยราชการที่ศาลฎีกา เพื่อไปช่วยงานการรับฟังคำพยาน รวมถึง การพิจารณาและช่วยเรียบเรียงคำพิพากษาในคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย

ประเด็นดังกล่าว สอดคล้องกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ชนาธิป ชินะนาวิน โดยให้ทัศนะว่าการให้ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มาช่วยงาน ในขณะที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ต่างมีปริมาณคดีค้างค้างเป็นอย่างมาก หากดึงอัตรากำลังมาช่วยทำคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ย่อมขาดแคลนอัตรากำลังประสิทธิภาพการพิจารณาพิพากษาย่อมลดลง และเห็นด้วยกับผู้วิจัยว่าควรให้มีการจัดตั้งตำแหน่งที่เรียกว่า พนักงานคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นการเฉพาะเพื่อให้เป็นผู้ช่วยหรือคณะทำงานให้กับผู้พิพากษาในศาลฎีกาในการร่วมบันทึกคำพยาน การไต่สวนคดี อีกทั้งทำให้นิติกรในศาลฎีกาที่ได้รับและผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรพิเศษมีค่าตอบแทนพิเศษ เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณงานและคุณภาพของงานที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างสูงยิ่ง

ดังนั้น มาตรการคุ้มกันการทำหน้าที่ของผู้พิพากษาหรือตุลาการในองค์กรศาลต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรเป็นลักษณะองค์กรเฉพาะที่เข้ามาเพื่ออารักขาหรือคุ้มกันการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา โดยไม่ใช่เป็นการแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ศาลหรือนิติกรของศาล เพราะบุคลากรเหล่านี้ยังขาดความเชี่ยวชาญในทางการใช้อำนาจเพื่อปกป้องหรืออารักขาบุคคลอื่น ทั้งยังต้องมีความอดทนต่อสภาวะบีบคั้นทั้งร่างกายและจิตใจเป็นอย่างสูง แต่การจะนำเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาอารักขาให้กับองค์กรตุลาการ โดยมีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบจำนวนหนึ่งมาประจำการดูแลความปลอดภัยของศาล ร่วมกับ

เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของศาลเอง ก็อาจมีปัญหาเรื่องงบประมาณและการขาดแคลนกำลังพลของหน่วยงานต้นสังกัดเดิม ดังนั้นจึงควรมีหน่วยงานพิเศษที่จัดตั้งเป็นแผนกของศาล หรือจัดตั้งเป็นหน่วยงานอิสระขึ้นตรงต่อองค์กรตุลาการนั้น ๆ ที่เรียกว่า ตำรวจศาลหรือ court marshal

ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดตั้งองค์กรที่เรียกว่า ตำรวจศาลนั้น ย่อมจะทำให้การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการสืบพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ ตลอดถึงการชี้แจงน้ำหนักพยานของผู้พิพากษา มีความมั่นคงในระดับหนึ่งว่าหากตนพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว จะไม่ได้รับผลกระทบต่อทั้งตนเอง ครอบครัว หรือกระทั้งองค์กรศาลที่อยู่ในเขตอำนาจ อันเป็นการสร้างมาตรการคุ้มกันและคุ้มครองการทำหน้าที่ของตุลาการในการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้ศาลฎีกาจัดอบรมภาคทฤษฎีและรวมถึงการฝึกภาคปฏิบัติให้กับผู้พิพากษาในศาลฎีกาโดยเฉพาะผู้พิพากษาที่จะทำหน้าที่เป็นองค์คณะในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ตระหนักและมีความเชี่ยวชาญถึงหลักการค้นหาความจริงในระบบไต่สวน อันจะทำให้ผู้พิพากษาที่ผ่านการฝึกอบรมมีความเชี่ยวชาญในการค้นหาความจริงในระบบไต่สวน อาทิ การสืบพยานหลักฐานต่าง ๆ การบันทึกถ้อยคำ การเขียนคำพิพากษา โดยยังคงมีการเคารพสิทธิ

ของกลุ่มความในกรโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความกระจ่างแจ้งในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในที่สุด

2. ผู้วิจัยเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 23 แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 ให้ผู้มีอำนาจฟ้องคดี ได้แก่ พนักงานอัยการ และในกรณีที่คณะทำงานไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีได้ภายในกำหนดเวลาสิบสี่วันนับแต่วันตั้งคณะทำงาน ให้อัยการสูงสุด มีอำนาจยื่นฟ้องคดีเองแต่ต้องฟ้องภายในสิบสี่วันนับแต่วันครบกำหนด

3. ผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อให้สิทธิโต้แย้งคัดค้านมีผลอย่างจริงจัง การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น คดีควรเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาตั้งแต่ศาลอุทธรณ์ โดยมีองค์คณะจำนวนห้าคน และเมื่อคู่ความฝ่ายใดไม่พอใจในคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ก็สามารถอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยมีผู้พิพากษาในศาลฎีกาเก้าคนเป็นองค์คณะ

4. ผู้วิจัยเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 6 วรรคสามและวรรคสี่ โดยกำหนดให้มีพนักงานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งแต่งตั้งมาจากนิติกรในศาลฎีกาที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพนักงานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อันเทียบเคียงคุณสมบัติและอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานคดีปกครอง

ในศาลปกครอง นอกจากนี้ควรมีมาตรการ
ป้องกันการถูกระบุชื่อย้ายจากการทำหน้าที่ทั้งของ
ผู้พิพากษาและพนักงานคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ที่เรียกว่าตำรวจศาล (Court

Marshal) โดยอาจจัดตั้งเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะ
หรือแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กร
ศาลโดยเพิ่มหมวดว่าด้วยการให้มาตรการคุ้มกัน
การทำหน้าที่ของผู้พิพากษาหรือตุลาการ

REFERENCES

- ChinaNavin Chanathip. (2018). Judge of the Supreme Court. Interview, 20 November 2018.
- Iammayura Chanjira and others. (2013). **Development of a political case management system in the judiciary**. Bangkok: Rapeepattanasak Research Institute Office of the Judiciary.
- Kwankua Suchart. (2018). **Legal Advisor, Office of The National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC)**. Interview, 5 November 2018.
- Office of the Supreme Court. (2018). **Statistics of cases that go up to the Supreme Court, criminal division for persons holding political positions**. Bangkok: the Supreme Court. (in Thai)
- Supsang Prapan. (2005). **The search for the truth of the Supreme Court's criminal case department: the approach to the full inquiry system**. Research report of the senior justice process management program, Class 8, College of Justice Office of the Judiciary. Bangkok: Justice Office of the Judiciary. (in Thai)
- Thairath Online News Agency. (2017). **Imprisonment of Yingluck 5 years, rice pledge case issued by force bring the penalty**. Retrieved October 19, 2017, from <https://www.thairath.co.th/content/1082262>
- Viewitsevee Wichai. (2001). Criminal case, politician The method of consideration must be changed. **Journal of the Court of Justice**, 1 (4)
- Wankovit Thanan. (2014). **Supreme Court, Criminal Division for Persons Holding Political Positions**. Bangkok: Justice Office of the Judiciary. (in Thai)